

In deze nieuwsbrief:

Van het bestuur	1
Van de redactie	2
Het straatnamenboek	2
Onze website	2
Onbekende foto	2
De werkgroepen	3
Genealogie	3
De oorlogsjaren	3
Sprekend Verleden	4
Beeldmateriaal	5
Verzorgde lezingen	5
Ingezonden stukken	6
Agenda	8
Nieuwe leden	8

Van het bestuur

Het einde van het jaar is weer in zicht en dat betekent, dat we weer een jaar aan de historie (van de vereniging) toe kunnen voegen. Nootdorp heeft in dit jaar veel veranderingen ondergaan. Over honderd jaar kijkt men daar natuurlijk heel anders tegenaan maar op dit moment zien we ons landelijke dorp in snel tempo veranderen in een stedelijke agglomeratie met landelijke kenmerken. Ook deze verandering zullen we als vereniging vast moeten leggen. Onze vereniging is dit jaar zeer actief geweest. Drie zeer interessante lezingen, een tentoonstelling in de bibliotheek, ledenwerving, verzamelen beeldmateriaal, medewerking aan de cultuurnota, overleg gemeentearchief Delft etc. We zijn als vereniging bekend en krijgen zelfs - via de gemeente - verzoeken uit Italië om informatie. Dit heeft ook tot een behoorlijk ledengroei geleid. Begonnen we het jaar met 25 leden, dit jaar hebben zich 42 leden aangemeld. Dat is belangrijk omdat daarmee het draagvlak van de vereniging verbreed wordt. Voor 2003 zal streven liggen op 80-100 leden. Ook voor volgend jaar hebben we weer volop plannen. Enkele voornemens zijn:

- een leden aantal tussen 80 en 100
- het houden van drie interessante lezingen
- het uitbrengen van publicaties over de Nootdorpsche geschiedenis

Deze plannen kunnen we als bestuur alleen waarmaken met steun van u en een financiële steun van de Gemeente Pijnacker-Nootdorp. Indien u ook zou willen medewerken aan het uitvoeren van een of meer activiteiten van de vereniging, laat het ons dan weten. Zoals elke vereniging heeft ook onze vereniging bestuurswisselingen. Voelt u iets voor een

Noitdorpsche Historiën

Nieuwsbrief

Per kwartaal verschijnende
uitgave van de vereniging
Noitdorpsche Historiën

1ste jaargang
nr 4 december 2002

Correspondentieadres
Jeneverbes 10
2631 TP Nootdorp

bestuursfunctie, neem dan contact met ons op. Het bestuur wenst iedereen prettige feestdagen toe en een gezond 2003.

Voorzitter	Secretaris	Penningmeester
Henk Rolvink Fonteinkruid 23 2631 DT Nootdorp tel.: 015 310 8117	Arno Lammers Jeneverbes 10 2631 TP Nootdorp tel.: 015 310 1991	Peter Ripken Zegge 28 2631 DL Nootdorp tel.: 015 310 7494

Mededeling van de penningmeester.

Namens het bestuur wil ik iedereen vragen die zijn/haar lidmaatschap nog niet betaald heeft, het bedrag alsnog over te maken op de rekening van de vereniging (137359675 t.n.v. Rabobank Nootdorp/Pijnacker). Tip: maak dan ook gelijk het bedrag voor 2003 over. Dan heb je de contributie voor volgend jaar al betaald.

Colofon
ISSN 1570-1662

Uitgave van de vereniging Noitdorpsche Historiën

Jeneverbes 10, 2631 TP Nootdorp
Rekeningnummer: 1373.59.675
Statuten vastgelegd in notariële akte op 28 februari 2001.

Inschrijvingsnummer Verenigingsregister Kamer van Koophandel Haaglanden te Delft: 271971110

Samenstelling en redactie

George van der Zanden, Kievitsbloem 1, 2631 TA Nootdorp,
Ninon Vis, Berkenhof 17, 2631 GJ Nootdorp

Verschijsing

Dit blad verschijnt eenmaal per kwartaal

Verspreiding

Leden van de vereniging Noitdorpsche Historiën ontvangen het blad gratis. Niet leden betalen € 2,50. De contributie bedraagt minimaal € 12,50 per jaar.

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Van de redactie

Het is toch nog gelukt om dit eerste jaar een vierde nieuwsbrief te maken. Gelukkig kwam er behoorlijk wat kopij van de leden binnen. Om vier maal per jaar een nieuwsbrief uit te kunnen brengen is de inbreng van de leden uiteraard onontbeerlijk. Stuur je bijdrage voor de volgende uitgave, liefst voor april, naar het correspondentieadres of naar een van de redactieleden: Ninon Vis, Berkenhof 17, 2631 GJ Nootdorp of George van der Zanden, e-mail: george@vdzanden.nl.

Het straatnamenboek

De inhoud van het Straatnamenboek is vrijwel afgerond. Feitelijk was het boek klaar om zoals

gepland op 27 november gepresenteerd te gaan worden. In de laatste weken voor het definitief maken vonden we echter op oude landkaarten nog een aantal namen waarvan we niets beschreven hadden. Als historische vereniging vonden we dit toch belangrijk en hebben besloten de publicatie tot nader datum uit te stellen. Het is natuurlijk belangrijk dat we namen als Platanendreef, Lobelia, etc. beschrijven maar belangrijker is dat we historische namen, ook al bestaan ze niet meer als straatnaam, onderzoeken en beschrijven. Daarmee verhogen we de kwaliteit van het boek. Komende weken zal duidelijk worden hoe we het boek definitief gaan vormgeven en dan hoort u nader van ons.

Onze website

Neem eens een kijkje op onze website: www.noitdorpsche-historien.nl. De site is weer bijgewerkt. Onder publicaties de twee stukken over de interessante lezing van Job Vink en het stukje over de vitrinekasten in de bibliotheek van Truus van der Neut. De moeite waard om eens te gaan bekijken.

De site is gemaakt door sponsor **Webtown Internet Services**.

Onbekende foto

De vereniging is in het bezit van een groot aantal foto's en Ansichtkaarten. Vaak komen we onbekende Nootdorpsche plekken tegen.

Wie zijn deze personen? Wij weten het niet.

Stuur je antwoord naar het correspondentieadres: Jeneverbes 10, 2631 TP Nootdorp.

De werkgroepen

Genealogie

We hebben de volgende uitnodiging van dhr. G. Verhoeven van het Delftse Gemeentearchief ontvangen:

"Ik kan op maandag 27 januari om 15.00 een groepje van maximaal 16 personen ontvangen. We beginnen dan met koffie en thee in mijn kamer, waar ik iets zal vertellen over het werk van het Gemeentearchief.

Daarna gaan we in twee groepjes door het gebouw, waarbij we een beeld geven van de verschillende collecties en iets vertellen over de geschiedenis van het pand. Om 17.00 uur sluiten we de bijeenkomst. Verder ga ik ervan uit dat mensen zich bij jou of iemand anders aanmelden en dat ik van tevoren te horen krijg hoeveel mensen er daadwerkelijk gaan komen. Mocht de bijeenkomst zwaar overtekend raken, dan organiseren we later in 2003 gewoon een tweede sessie".

Belangstellende leden kunnen zich aanmelden bij George van der Zanden, e-mail george@vdzanden.nl. Of een telefoontje naar een van de bestuursleden. Graag aanmelden voor 20 januari 2003 zodat we dit kunnen doorgeven aan dhr Verhoeven.

De oorlogsjaren

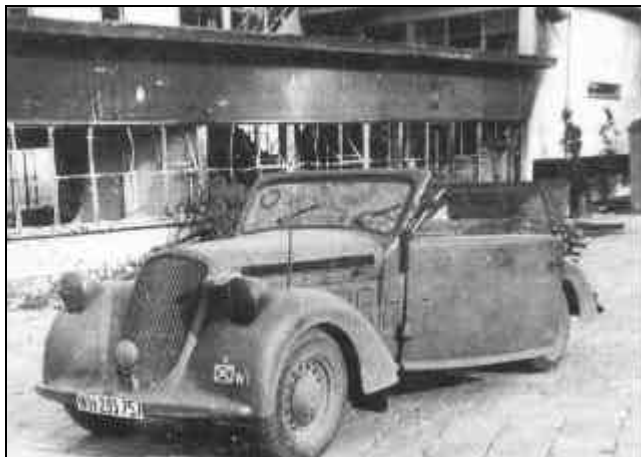
Onlangs is er in Ypenburg een vliegtuigbom uit de tweede wereldoorlog gevonden. Echt verwonderlijk is dit niet, als er ergens verschrikkelijk gevochten is, dan is het wel in en rond Ypenburg. Het was de bedoeling van de bezetters om in een bliksemactie het voormalige vliegveld te overmeesteren, op te rukken naar Den Haag en daar de koningin en de regering te gijzelen. Nederland zou binnen korte tijd overmeesterd zijn. En met het idee dat het Nederlandse leger niet veel voorstelde, zou dit plan niet al te moeilijk uit te voeren zijn, zo dachten de Duitse bevelhebbers. Dat zou echter behoorlijk tegenvallen. In de nacht van 9 op 10 mei 1940 begon de aanval met hevige luchtbombardementen, waarna parachutisten werden neergelaten. Het Nederlandse luchtdoelgeschut bleek zeer doeltreffend; veel vliegtuigen werden neergeschoten of zwaar beschadigt. Ook de eerste groep Duitse toestellen die landden werden zwaar onder vuur genomen. Tevens werd van de tweede groep bijna alle toestellen vernietigd. De derde groep Duitse toestellen kon door alle vliegtuigwrakken niet meer landen. Daardoor landden veel vliegtuigen in de omliggende weilanden en op de huidige A13. De Duitse troepen kwamen hierdoor zeer verspreid terecht, wat uiteraard zeer ongunstig was. Ze probeerden zich al vechtend te groeperen zodat het vliegveld ingenomen kon worden.

Door beide partijen werden tijdens deze gevechten vele krijgsgevangenen gemaakt, en ook weer bevrijd. Via een rondtrekkende beweging lukte het de bezetters uiteindelijk het hoofdgebouw te bereiken en het vliegveld in te nemen. De gevangengenomen

Nederlandse soldaten werden in het hoofdgebouw opgesloten.

De volgende Duitse doelen werden de Hoornbrug, Rijswijk en Delft. En ook daar werd hevig tegenstand geboden. Ondertussen landden op de snelweg en in de weide omgeving weer tientallen transportvliegtuigen, die nieuwe Duitse troepen aan de grond zette. Intussen werd getracht Den Haag af te sluiten voor de vijand door Nederlandse troepen op strategische plaatsen te stationeren. Het leek te werken. Het vliegveld diende zo spoedig mogelijk heroverd te worden. De nieuw aangevoerde Nederlandse troepen gingen in de aanval. De Duitsers hadden echter al een zware verdediging aangelegd, zodat de tegenaanval moeizaam verliep. Toch werd het hoofdgebouw en enkele hangars zwaar beschoten. De Duitsers vluchtten, en de Nederlandse troepen die daar nog gevangen zaten werden bevrijd. En zo was Ypenburg weer in Nederlandse handen.

Toen verschenen plotseling Engelse bommenwerpers die het vliegveld zwaar bombardeerden. Het Nederlandse opperbevel had om deze aanval verzocht. Het bericht dat het vliegveld weer in Nederlandse handen was kwam helaas te laat. De daar aanwezige Nederlandse troepen konden zich slechts gedeeltelijk terug trekken. De gevechten met de overgebleven groepen Duitse soldaten gingen door. Stuk voor stuk werden de groepen overmeesterd, zodat uiteindelijk het hele gebied, nog op dezelfde dag, gezuiverd was en honderden Duitsers krijgsgevangen werden gemaakt. In de dagen hierna werd op verschillende plaatsen in Nederland hevig gevochten. Soms met succes, soms

was de strijd hopeloos. Uiteindelijk vond het Duitse opperbevel dat de volledige overheersing van Nederland te lang op zich liet wachten. Op 14 mei werd Rotterdam zwaar gebombardeerd. Indien Nederland niet capituleerde zouden andere grote steden hetzelfde lot als Rotterdam ondergaan. Het Nederlandse opperbevel had geen andere keus dan de strijd te staken. Na 5 dagen hevige strijd was Nederland in Duitse handen gevallen.

Bron: De slag om Ypenburg van dhr. Brongers.

Sprekend Verleden

De leden van deze werkgroep gaan op bezoek bij Nootdorpers die het oude dorp hebben gekend en daarover willen vertellen. Daarbij komen verschillende beroepsgroepen aan de orde. Het is de bedoeling dat de uitgewerkte interviews eind volgend jaar in druk verschijnen.

Namen van Nootdorpers die graag iets willen vertellen over het oude dorp zijn van harte welkom.

Neem contact op met Ninon Vis:

✉ Berkenhof 17, 2631 GJ ☎ 3109680

In elke aflevering van de Nieuwsbrief plaatsen we een kort fragment uit een interview.

Interview met Jaap Steeneveld

"Als ik Bach hoorde studeren was ik jaloers"

Hoewel Jaap eigenlijk heel andere plannen had, sprak het vanzelf dat hij al op 13 jarige leeftijd, van school komend, zijn vader en zijn oom Dirk ging helpen in de tuin. Hij was liever gaan varen. Zijn grootste interesse ging echter uit naar de muziek.

"Als ik in de tuin aan het werk was hoorde ik soms hoe *Bach* piano aan het studeren was en dan was ik reuze jaloers", zo vertelt Jaap. *Bach* was de bijnaam van de zoon van schoenmaker Bertus van Veen, die vaak achter de piano te vinden was.

Nu had Jaap zijn muzikaliteit niet van een vreemde, want zijn vader Jan was maar liefst 50 jaar lang organist van de Hervormde Kerk aan de Dorpsstraat. Jan had nog les gehad op het harmonium dat in de boerderij van zijn opa aan de Langelandseweg stond.

Op 16-jarige leeftijd kocht Jaap een accordeon, een aanschaf waar niet alle familieleden zo blij mee waren maar zijn moeder zei: ach, laat die jongen toch...

Als het even kon leefde 'die jongen' zich uit in de muziek. Accordeon spelen op boerenbruiloften, trompet en bugel spelen in de Chr.Fanfare, op het kerkorgel oefenen als er niemand in de kerk was en zingen in Zanglust. Later zou hij met zijn vrouw Gonda van Tilburg lid worden van de Chr.Zangvereniging.

Trompet studeren deed Jaap in het ketelhuis op de tuin, dan had niemand er last van. Aan de boerenbruiloften heeft hij de beste herinneringen:

"We liepen de polonaise over de renbaan. Soms kwam ik 's nachts zo laat thuis, dat ik vrijwel direct al weer aan het werk kon gaan..."

De inmiddels 83-jarige Jaap heeft in zijn huidige woning aan de Prins Bernhardstraat een muziekkamer waarin een theaterorgel staat. En eigenlijk vertelt hij liever over de repetities van de Fanfare met dirigent v.d. Knaap dan over het werken op de tuin.

Steeneveld: "We begonnen heel plechtig met een psalm, maar dan direct, hup, kwam er een pittige mars achteraan. Van der Knaap had de wind er onder bij de jongens; hij had de gewoonte zijn stokje naar een tuinder te gooien, als die tijdens zoveel maten rust dreigde in te dutten boven zijn instrument. Niet zo vreemd dat we moe waren, want het was vroeg op en hard werken in die tijd. In het dorp was veel armoede, want de jaren twintig en dertig waren beslist geen vette jaren. Het kwam voor dat tuinders pas in het voorjaar de boodschappen konden betalen die zij 's winters hadden gehaald. Maar al te vaak draaide een hele schuit komkommers door. Die waren dan *voor de put*, zo zeiden wij, want ze werden in een put op het veilingterrein gekieperd.

Veeleisend was je niet in die tijd. Een tochtje naar Scheveningen was al een uitje en een ijsje halen in de Hugo de Grootstraat in Delft al een traktatie."

In dit verband roemt Jaap de sociale instelling van de beroemde huisarts Van der Horst uit Pijnacker. "Een beste man; de wachtkamer zat voortdurend stampvol. En als je het niet kon betalen kreeg je de fles levertraan van hem cadeau."

Jaap Steeneveld en zijn vrouw Gonda van Tilburg

De grootvader van Jaap, Jacob Steeneveld, had een boerderij aan de Langelandseweg, die daar nog

steeds staat. Twee van zijn zonen, Jan en Dirk, begonnen een tuinderij aan de Oudeweg ter hoogte van de huidige ds. Spoorlaan. Later zou Jaap samen met zijn neef dit bedrijf overnemen. In 1970 werd de grond onteigend.

Rectificatie

In Nieuwsbrief nr. 3 stond in het artikeltje over Sijtje Post een fout. De bakkerij van Post was vroeger niet gevestigd in het pand van de huidige super De Boer, maar ernaast, namelijk Dorpsstraat nr. 26, waar thans de afhaal-chinees, het Jade-huis, zit.

Beeldmateriaal

Vitrinekast in Bibliotheek Nootdorp.

Truus van der Neut heeft in de bibliotheek de twee vitrinekasten namens "Noitdorpsche Historiën" ingericht.

Truus draagt Nootdorp al jaren een warm hart toe. Ze bezoekt rommelmarkten en kijkt dan of ze leuke Nootdorpse hebbedingetjes ziet. Ze is één van de enthousiaste leden van de vereniging "Noitdorpsche Historiën" van het eerste uur. Toen deze Pijnackerse, van Nootdorpse komaf, hoorde dat de vitrinekasten in de bibliotheek vrij waren, was ze er dan ook meteen bij om deze in te richten met op Nootdorp gerichte artikelen. Indien u de bibliotheek bezoekt, raden wij u aan even deze vitrine kasten te bezichtigen.

Overgenomen uit weekblad "De Eendracht", 16e jaargang nr. 45 – 5 november 2002

Verzorgde lezingen

Wonen in Woorden

Op vrijdagavond 19 april 2002 verzorgde Henk Tetteroo onder de titel "Kreen en Gruizg" de eerste lezing voor onze vereniging. Dit gebeurde naar aanleiding van zijn artikelen in de Delftsche en Westlandsche Courant en het verschijnen van het boekje met dezelfde titel.

Op 23 oktober begon een nieuwe serie artikelen in de Delftse Courant onder de titel "Wonen in Woorden" en het gaat over woorden en begrippen die gangbaar waren of zijn in en rondom Delft, het Westland en in Zoetermeer en omgeving. Zo ging het in één van de artikelen over het haar. Een pony als verkorting voor ponyhaar omdat je bij pony's de manen tot boven of soms voor de ogen zag hangen. Een weerborstel ofwel haren die tegen de streek staan, weerbarstig haar dus. Stekeltjes voor heel kort haar en dat werd dan ook wel pleeborstel genoemd als het ook mooi rond was geknipt. Kwikkies voor kleine staartjes links en rechts en bokkebaretjes, dat zijn bakkebaarden. Henk Tetteroo zoekt nog steeds naar woorden uit de streektaal. Weet u woorden die je niet veel meer hoort maar die nog gebruikt werden door uw ouders of grootouders, laat het Henk dan weten. Graag met uitleg erbij.

De artikelenreeks "Wonen in Woorden" staat elke woensdag in de Delftsche, de Zoetermeersche en de Westlandsche Courant.

Reacties kunt u opsturen per e-mail naar redactie@delftschecourant.nl of per post naar Redactie Delftsche Courant, Postbus 18, 2600 AA Delft.

Lezing Jan Janssen

Tijdens de zeer geslaagde avond van Jan Janssen zijn er video opnames gemaakt. Hiervan is een band gemaakt. Eén van onze leden, Kluuk van der Sman, heeft de band bekeken en vindt het een leuke band die een goede impressie geeft van de avond. Wilt u ook nog eens kijken naar deze zeer geslaagde avond dan kan dat. De band is te bestellen en kost EUR 17,50. Voor de echte liefhebbers zijn ook de drie CD's te koop met daarop het totale radioverslag van de Tour de France van 1968. Dit verslag is samengesteld en beschikbaar gesteld door Jan van der Sman. De drie CD's kosten EUR 15,00.

Lezing Job Vink

Op woensdagavond 13 november verzorgde Job Vink een interessante lezing voor de vereniging Noitdorpsche Historiën. Job Vink, de bekende Nootdorpse historicus, ging in op twee onderwerpen en plaatste die in het perspectief van de Nootdorpse historie. Circa 40 leden en andere belangstellenden waren aanwezig.

De verhouding tussen protestant en katholiek.

Toen Maarten Luther in 1517 de 95 stellingen aan de deur van de slotkerk van Wittenberg sloeg begon de hervorming. De hervorming drong in Nootdorp pas in 1577 door. Nootdorp was toen een gemeente met ongeveer 300 inwoners.

In Holland stonden de Hervormden en Katholieken als onverzoenlijke vijanden tegenover elkaar. De Katholieken hadden wel gewetensvrijheid, maar geen vrijheid van godsdienst. Zij werden als "bijbewoners" beschouwd. In de eerste helft van de 17^e eeuw werden de Katholieken van Nootdorp en omgeving verzorgd door de paters Jezuïeten vanuit Delft.

Nootdorp was – zoals heel Holland – door de paus als missiegebied verklaard. De Nederlanden vielen onder Keulen en Delft was een centrum van Katholieke

missieactiviteit. In Nootdorp had men de dorpskerk en de kerk aan de Veenweg voor respectievelijk de Hervormden en de Katholieken. Ook in Nootdorp waren er natuurlijk de tegenstellingen. Door de eeuwen heen zijn deze weliswaar milder geworden maar waren tot midden van vorige eeuw nog duidelijk zichtbaar. Men kocht bij de hervormde of katholieke middenstand, al naar gelang de eigen overtuiging.

De rederijkerskamer "De Damastbloem"

Onder Franse invloed ontstonden de rederijkerskamers. Deze gezelschappen legden zich toe op het schrijven van poëzie en toneelstukken. In het begin van de vijftiende eeuw heetten de leden "gesellen van der kercke" of "gesellen van der conste". Eerst in het midden van de vijftiende eeuw kwamen de namen "retrosijn", "rhetoricien" en "cameren van rhetorike" in zwang

Aan het einde van de vijftiende eeuw drongen uit Vlaanderen en Brabant ongeveer tegelijkertijd twee stromingen de noordelijke gewesten binnen: "de conste van de rhetoriken", die aanhang verwierf onder de gegoede burgerij, en het humanisme, dat de geestelijkheid en over het algemeen de intellectuelen opwekte en aanspoorde tot wetenschappelijke en letterkundige prestaties. De eerste groep bediende zich van de volkstaal, voor een belangrijk deel met Franse woorden doorspekt: de voertaal van het humanisme echter was het Latijn. In Nootdorp was een rederijkerskamer die bij de eerste groep hoorde. De naam van deze kamer was: "De Damastbloem" en kwam in 1616 al voor in een verslag van een rederijkersfeest in Vlaardingen. Het blazoën stelde koning Ahasveros voor, zittende op zijn troon terwijl voor hem koningin Esther knielde. Tussen beide staat een damastbloemplant, met erbovenop een vogel (vroeger kwam een vogel in het wapen van Nootdorp voor). De spreuk was: "Liefde overwint". De kamers waren vrijwel alle op dezelfde manier samengesteld. In principe verschilden alleen de namen waarmee de verschillende functionarissen werden aangeduid: een Prins of Keizer, Hoofdlieden of Dekens, een Factor, een zot vaak tevens bode, gewone leden, waaronder soms vrouwen. De rederijkerskamer in Nootdorp kwam vaak bij elkaar in herberg "De P". Zie voor meer informatie over beide onderwerpen de "Kroniek van Nootdorp"

Ook volgend jaar gaat Nootdorpsche Historiën door met het organiseren van interessante en leerzame lezingen. Onderwerpen over archeologie, archieven en een museum staan op het programma. Als u lid wordt van de vereniging steunt u het werk en u kunt ook actief deelnemen aan bijvoorbeeld een werkgroep en uiteraard krijgt u dan ons fraaie verenigingsblad met verhalen over en foto's van de Nootdorpsche historie.

Overgenomen uit weekblad "De Eendracht", 16e jaargang nr. 47 – 19 november 2002

Ingezonden stukken

Nootdorp en de VOC

In 2002 is het 400 jaar geleden dat de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) werd opgericht. Veel informatie is er dan ook verschenen over de geschiedenis van de VOC en haar kamers.

Zie onder andere op Internet <http://voc-kenniscentrum.nl> of bijvoorbeeld het boek van J.R. Boxer "Het profijt van de macht. De Republiek en haar overzeese expansie 1600-1800" (Amsterdam 1988) en het boek van F.S. Gaastra "De geschiedenis van de VOC" (Haarlem 1982; 2e druk Zutphen 1991; 3e druk Zutphen 2002).

Wij richten ons hier op de Nootdorpers die voor de Delftse kamer van de VOC uitgevaren zijn. Delft was namelijk één van de 6 kamers van de VOC. De Delftse Kamer van de VOC kreeg als laatste de beschikking over een eigen pand: het Oost-Indisch Huis. Getuige een gevelsteen met het VOCD-monogram, werd de bouw in 1631 voltooid. Het was een complex met een vergaderruimte en met pakhuizen voor de goederen uit de Oost. Het complex liep van de Oude Delft tot aan de vestingwal aan de westzijde van de stad.

In de studiezaal van het Gemeentearchief Delft zijn de scheepssoldijboeken van de VOC op microfiche raadpleegbaar. Hierin staan de gegevens over de

opvarenden van de schepen die tussen 1700 en 1794 uit de Republiek vertrokken naar de Oost. Daarnaast kunt u op het Internet via <http://voc.websilon.nl/> informatie over de opvarenden vinden. Scheepssoldijboeken zijn bewaard gebleven vanaf 1700. Voor elk schip dat vertrok, werd een apart boek aangelegd. Als een schip meer reizen naar de Oost maakte, zijn er dus ook meer boeken gemaakt.

Scheepssoldijboeken zijn vergelijkbaar met een hedendaagse salarisadministratie. Voor elk bemanningslid werd een dubbele pagina op folioformaat gereserveerd. Daarop staat aangetekend hoe hij heette, waar hij vandaan kwam, welke rang hij aan boord bekleedde, wanneer hij uit dienst ging en waarom, hoeveel hij verdiende, hoeveel daarvan als voorschot was betaald, met welk familielid eventuele schulden en tegoeden konden worden verrekend, enzovoorts.

Uit Nootdorp is van negen personen bekend dat zij in dienst van de VOC naar de Oost zijn gevaren. Dit waren:

Jacobus van der Spek

Hij ging als matroos met de tweede reis van het schip Delfland op 7 januari 1723 naar Batavia alwaar hij op 1 juli 1723 aankwam. Daarna is hij gerepatrieerd.

Jacob de Raet

Hij ging als soldaat met de tweede reis van het schip Delfland op 7 januari 1723 naar Batavia alwaar hij op 1 juli 1723 aankwam. Hij is in de Oost overleden.

Hendrick Andries Visser

Hij ging als bosschietter met de vierde reis van het schip Donkervliet op 24 december 1704 naar Batavia alwaar hij op 20 augustus 1705 aankomt. Hij is in de Oost overleden.

Arij Blijenburg

Hij ging als bootsgezel met de eerste reis van het schip Haamstede op 29 oktober 1731 naar Batavia alwaar hij op 28 mei 1732 aankwam. Daarna is hij gerepatrieerd.

Arij Arentsze Blijenburg

Hij ging als Jongen met de eerste reis van het schip Herstelling op 10 april 1722 naar Batavia alwaar hij op 3 november 1722 aankwam. Het is niet bekend hoe zijn verbintenis met de VOC geëindigd is.

Jacob Frans Klus

Hij ging als bosschietter met de derde reis van het schip Huis te Bijweg op 9 mei 1704 naar Batavia alwaar hij op 4 april 1705 aankwam. Hij is in de Oost overleden.

Pieter Vrijenhoek

Hij ging als grofsmit met de vierde reis van het schip Langerode op 11 oktober 1730 naar Batavia alwaar hij op 26 juni 1731 aankwam. Hij is in de Oost overleden.

Jan van Leeuwen

Hij ging als ondertimmerman met de tweede reis van het schip Ritthem op 2 oktober 1768 naar Batavia alwaar hij op 4 juni 1769 aankwam. Hij is in de Oost overleden.

Arij Hendricxz. Langervelt

Hij ging als timmerman met de vierde reis van het schip Kiefhoek op 16 januari 1714 naar Batavia alwaar hij op 13 augustus 1714 aankwam. Daarna is hij gerepatrieerd.

Bijnamen van munten en bankbiljetten.

Om de herkenbaarheid te vergroten werden (en worden) aan mensen vaak bijnamen gegeven. Met geld gebeurt dit ook. Bijnamen en spreekwoorden maken dat onze taal "Rijk is aan Geld". Met de komst van de Euro zullen er weer nieuwe bijnamen ontstaan maar zullen er ook zeker vele verdwijnen omdat de munt er niet meer is, denk bijvoorbeeld aan het kwartje. Een eerste overzicht (in de volgende nieuwsbrief komt nog een deel) van bijnamen en spreekwoorden die met geld te maken hebben:

Achterwiel	Schertsende benaming van een rijksdaalder. De rijksdaalder was het grootste muntstuk, zoals het achterwiel het grootste wiel aan de wagen was.
Avondkwartje	Het avondkwartje was de stuiver van nikkel en koper die in 1907 voor het eerst werd geslagen. Door zijn grootte en de zilverachtige kleur was hij nauwelijks te onderscheiden van het zilveren kwartje. De stuiver van 1907 werd avondkwartje genoemd, omdat het bij weinig licht gemakkelijk voor kwartje werd aangezien. De overheid greep snel in en bedacht de volgende oplossing. De munt bleef zilverachtig maar de vorm werd vierkant. De eerste en tot nu toe enige vierkante munt in het Nederlandse decimale muntstelsel.
Botje	Zilveren muntstukje, gedurende Middeleeuwen (tot ongeveer 1490) in verschillende Nederlandse gewesten in omloop, meestal gelijk aan 4 duiten of 2 groten of een halve stuiver (f0.025). Naar het schijnt vooral in Friesland nog lang als benaming van zekere waarde bekend gebleven, ook toen de muntstukjes reeds lang niet meer in omloop waren, nu alleen een historische term. <i>Botje bij botje leggen</i> : ieder zijn aandeel bijdragen, gezamenlijk de kosten dragen.
Braspenning	Zilveren muntstukje, onder de Bourgondische vorsten geslagen, in waarde gewoonlijk gelijkstaande met 10 (soms met 8 of 12) duiten of 21/2 groot, d.i. f 0.0625, en waarschijnlijk niet later dan tot het begin van de 17 ^e eeuw in verschillende Nederlandse gewesten in omloop gebleven; het woord was echter lang daarna, tot in de 18 ^e eeuw, hier en daar (bv te Deventer)

	bekend als benaming van de genoemde waarde van 10 duiten. 'Bras' komt van het werkwoord 'brassen' dat (bier)brouwen betekent. De braspenning was eigenlijk de benaming van het geld, dat vroeger betaald moest worden als accijns voor het brassen of brouwen van een vat bier.
Cent	Een koperen, later bronzen muntstuk, ter waarde van het honderdste deel van een gulden; ontleend aan het Latijnse centum, honderd.
Daalder	Een zilveren muntstuk ter waarde van dertig stuivers. Ontleend aan het Duitse Thaler, een verkorting van Joachimsthal, een munt uit Joachimsthal.
Dubbeltje	Een (voorheen zilveren) muntstukje ter waarde van twee stuivers, vroeger ook: dubbele stuiver.
Duit	Voormalig geldstukje ter waarde van het achtste deel van een stuiver. <i>Een duit met gaatjes</i> : iets wat helemaal niets te betekenen heeft.
Dukaat	Munt uit het hertogdom Apulia sinds 1140 geslagen, zo genoemd naar het randschrift: Sit tibi, christe, datus quem tu regis iste ducatus. Naam van verschillende gouden munten van uiteenlopende waarde. De Hollandse dukaat had een waarde van ongeveer 5 gulden en was bekend om haar hoog gehalte.
Duppie	Kort voor dubbeltje
Fiets	Bargoens: vijf gulden (twee achterwielen)
Florijn	Een voor het eerst (in 1252) te Florence geslagen munt (met de afbeelding van een lelle) die in de Middeleeuwen wegens haar uitnemend gehalte bekend en gezocht was, en die daarom dan ook door onderscheidene vorsten met geringe uiterlijke verschillen werd nagemunt. Een zilveren munt met een waarde van 28 stuivers.
Geeltje	Bargoens: 25 gulden. Zo genoemd naar het in 1862 op de markt gebrachte bankbiljet van vijfentwintig wat geel van kleur was.

Gulden	De munteenheid van Nederland en Suriname, verdwijnt met ingang van 1 januari 2002 als wettig betaalmiddel in Nederland. Oorspronkelijk werd de munt in goud geslagen, vandaar de naam 'gulden' dat 'gouden' betekent.
Heitje	Bargoens: een kwartje. De vijfde letter uit het Hebreeuwse alfabet is 'he', die als getalswaarde 5 heeft. Bedoeld is vijf stuivers.
Joetje	Afgeleid van de Hebreeuwse letter 'yodh', die als getalswaarde tien heeft. Bargoens: tien gulden

Gereformeerde Kerk Pijnacker-Nootdorp

Op 16 september 1904 kwamen 15 mannelijke leden bijeen voor de oprichting (het institueren) van de Gereformeerde Kerk Pijnacker-Nootdorp. Dit gebeurde door 3 ouderlingen en twee diakenen te kiezen.

Als ouderlingen werden verkozen de heren P. Rensen (tevens voorzitter), P van het Woudt en W. van Atten. De eerste diakenen waren A. Voorwinden Verploegh en B. Vermeer (tevens scriba). Aanwezig waren een predikant uit Delft en een predikant uit Zegwaard. Aldus staat vermeld in het allereerste notulenboek.

De kerkenraad wil de geschiedenis van de Gereformeerde Kerk Pijnacker-Nootdorp boven water halen door gericht in het archief te duiken. Verschillende onderwerpen zullen uitgediept gaan worden. Naast mensen uit Pijnacker zijn ze ook op zoek naar een paar enthousiaste mensen uit Nootdorp. Misschien heeft u zin om een onderwerpen verder uit te diepen, of wilt u als redacteur optreden. Neem dan contact op met Sinus de Bie (tel. 369 57 25). Ook willen zij de geschiedenis uit eigen mond horen en is men op zoek naar foto's en ander materiaal. Heeft u iets in uw bezit of heeft u een verhaal neem dan contact op met Willem Zuidhof (tel. 369 40 98).

Agenda

Voor begin volgend jaar staan de volgende zaken op de agenda:

- 27 januari - bezoek archief Delft
- 18 februari - bestuursvergadering
- maart - lezing Hans Koot

Nieuwe leden

- Mart van de Kraan
- Max Hassing
- Bart Ammerlaan
- Cor Meewisse
- Ben Kneppers
- Jan en Riet Philipse
- Job Vink
- Ed en Anneke Dobbenga

Allemaal hartelijk welkom bij onze vereniging! Dat brengt het totaal aantal leden op 68. We hopen natuurlijk dat u veel plezier beleefd aan uw lidmaatschap en misschien zien we u terug in één van de werkgroepen. U kunt lid worden van de vereniging door u via het onderstaand formulier aan te melden. U kunt daarbij dan ook aangeven of u eventueel actief deel wilt nemen in een werkgroep. Het lidmaatschapsgeld voor 2002 is vastgesteld op € 12,50.

